

**AMASRA'DA MEYDANA GELEN MADEN OCAĞI PATLAMASININ TÜRK
YAZILI BASININDA YANSIMALARI**
**THE REFLECTIONS OF THE MINE EXPLOSION IN AMASRA IN THE TURKISH
PRINTED MEDIA**

Doç. Dr. Osman Vedüd EŞİDİR

Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi, Gazetecilik Bölümü, Elazığ/TÜRKİYE

ORCID: 0000-0003-2029-4758

Dr. Gökhan BAK

Adana Alparslan Türkeş Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
İngilizce İşletme Doktora Programı Öğrencisi

ORCID: 0000-0003-4520-0930

ÖZET

14 Ekim 2022 tarihinde Bartın ilinin Amasra ilçesinde Türkiye Taşkömürü Kurumu Amasra Müessese Müdürlüğü'ne bağlı maden ocağında bir patlama olmuştur. Bu patlamanın yaşandığı sırada madende yaklaşık 300 metre derinlikte yüzlerce işçinin bulunduğu, patlama sonucu çıkan yangının da etkisiyle işçileri kurtarma çalışmalarında zorluklar yaşandığı, devletin her kesiminin yaşanan bu faciada canla başla kurtarma çalışmalarında yer aldığı anlatılmıştır. Ülkemizde birçok maden kazası yaşandığı, bu maden kazalarında ölenlerin olduğu, tedbirlerin halen yeterince alınmadığı, ilerde de böyle faciaların yaşanabileceği düşüncesinin yer aldığı gazete metinlerinde sıkça dile getirilmiştir. Araştırma kapsamında Basın İlan Kurumu'nun resmi internet sitesinde yer alan yaygın gazetelerden farklı yayın politikasına sahip 3 gazete örneklem olarak seçilmiştir. Seçilen Akşam, Birgün ve Cumhuriyet gazetelerinin birinci sayfa haberlerinde 15 Ekim 2022-21 Ekim 2022 tarihleri arasında Amasra'da meydana gelen maden ocağı patlamasını nasıl yer aldığı incelenmiştir. İçerik analizi ve söylem analizi yöntemiyle yapılan bu araştırmayla birlikte yaşanan facianın gazetelerde yer alışı şekilleri bazı değişkenler kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmada, olayın meydana geldiği tarihten sonraki bir haftalık süreçte gazetelerin ana sayfalarındaki haberler ele alınmıştır. Gazetelerin haber başlıklarındaki sözcük seçimleri, haberi ele alışı biçimleri, haber içeriğindeki farklılıklar ve haberi sunuş veya öne çıkartış biçimleri değerlendirilmiştir. Haberi ele alışılarında üç farklı gazetenin ideolojilerine ve hükümete olan bakış açılarına ve yayın politikalarına göre haber başlıkları oluşturdıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: İçerik Analizi, Söylem Analizi, Maden Ocağı Patlaması, Basın İlan Kurumu, Haber

ABSTRACT

On 14 October 2022, there had been an explosion in a mine that belongs to the Turkish Hard Coal Authority – Directorate of Amasra Administration in Amasra, the sub-province of Bartın. It was commented that there were hundreds of workers in the mine at a depth of about 300 meters at the time of the explosion, there were difficulties in rescuing the workers due to the fire that broke out as a result of the explosion, and all segments of the state gave their whole effort in the rescue activities after the disaster. It has been frequently mentioned in the newspapers that there had been a lot of mining accidents in our country, there were fatalities in these mining accidents, the precautions taken are still not enough, and such disasters may reoccur in future. Within the scope of the research, 3 newspapers were selected as the sample from the official website of the Press Advertisement Agency, which are divergent in their publication policy. It has been examined how the news about the mine explosion that took place in Amasra has been appeared in the front-page news of the selected newspapers Akşam, Birgün and Cumhuriyet. Content analysis and discourse analysis method has been applied using certain variables, and the way the disaster was covered in the newspapers has been evaluated. In the study, the news on the main pages of the newspapers were reviewed in the one-week period after the disaster occurred. The word choices in the headlines of the newspapers, the way they handle the news, the differences in the news content and the way they present or highlight the news have been evaluated. It has been observed that three distinct newspapers have selected to use different headlines according to their ideologies, their stance to the government, and their editorial policies.

Keywords: Content Analysis, Discourse Analysis, Mine Explosion, Press Advertisement Agency, News

GİRİŞ

“İnsanoğlu hayati ihtiyaçlarını karşılayabilmek için varoluşunun başından beri tarım ve madencilğe yönelmiştir. Bu sebeple madencilğin tarihi insanlık tarihi kadar eskiye dayanmaktadır” (Yaşar vd., 2015:34). İnsanoğlu var olduğu günden itibaren temel ihtiyaçlarını karşılamak adına başta tarım olmak üzere madencilğe yönelmiştir. “Modern yaşamı destekleyen dünyanın en eski sektörlerinden ve en önemlilerinden birisi hiç kuşkusuz ki madencilik sektörüdür. Madencilik olmadan bugünün dünyasını hayal etmek imkânsızdır” (Bilim vd., 2018:423). Geçmişten günümüze her dönem madencilik ön planda tutulmuş, geleceğe dair planların içerisinde her daim yer almıştır.

“Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından olan basın; bilgilendirme, haber verme, kamuoyu oluşturma, eğitme, eğlendirme gibi birçok görevi üstlenmektedir. Aynı zamanda yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olarak da görülmektedir. Bu kadar büyük bir gücü elinde bulunduran basın; gerek ulusal gerekse yerel çapta yaptığı haberler sayesinde en ücra köşelerde bulunan okuyucularına ulaşabilmektedir” (Bak ve Bak, 2019:877). Yazılı basın içerisinde yer alan gazeteler dijitalleşmeyle birlikte daha az tüketilmeye başlansa da yine de okuyucular için yerini korumaktadır. “Gazeteler, araştırmacıya bilgi ve birikimini yeniden sorgulayıp araştırmacının okuma becerisini üst düzeye çıkararak onda merak duygusu uyandırıp güzel bir yol çizmektedir” (Eşidir, 2018:19).

Yapılan literatür taramasında yaşanan maden kazalarının yazılı basında yansımalarını ele alan çalışmaların olduğu görülmüştür. Bir araştırmada 2014 yılında Ermenek'te meydana gelen maden kazasının Cumhuriyet, Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinde nasıl sunulduğu eleştirel söylem analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir (Bilişli, 2016).

Başka bir araştırmada 2014 yılında meydana gelen Soma maden kazasının 14 Mayıs 2014-14 Haziran 2014 tarihleri arasında Hürriyet, Sabah ve Cumhuriyet gazetelerinde nasıl yer aldığı eleştirel söylem analizi kullanılarak ele alınmıştır (Yıldırım, 2019).

Bir yüksek lisans çalışmasında ise, Türkiye'de 1949-2016 yılları arasında meydana gelen ve ölümle neticelenen tüm maden kazası haberleri, Cumhuriyet ve Hürriyet gazetelerinin ilk günkü haberleri üzerinden incelenmiştir. Toplamda 424 maden kazası haberi bazı kategorilerine ayrılarak içerik analizi yöntemiyle incelenmiş, yayın politikası farklı olsa da iki gazetenin haberleri sunmada birbirine yakın habercilik pratikleri sundukları görülmüştür (Ofıamaz, 2017).

“Dünyada nüfus artışının sonucu olarak seri üretime geçilmesi, hammaddeye olan ihtiyacı çok büyük oranda arttırmıştır. Bu artış hammaddenin kaynağı olan madencilikteki üretim miktarlarını da büyük oranda etkilemiştir. Maden üretiminin bu boyutlarda artması güvenlik sorunlarını da beraberinde getirmiştir” (Yaşar vd., 2015:35). Maden üretimi içerisinde önemli yer edinen kömür madenciliğinde de birçok sorun yaşanmıştır, halen de yaşanmaktadır. “Kömür madenciliğinin önde gelen sorunları grizu patlamaları, kömür tozu patlamaları, ani gaz püskürmesi, göçükler, su baskını, yangınlar ve bunların neticesinde ortaya çıkan sonuçlardır” (Erol ve Ürünveren, 2021:194). Tablo 1’de 1983-2016 yılları arasında ülkemizde meydana gelen büyük maden kazaları ve nedenleri gösterilmiştir. Nedenlere bakıldığında büyük oranda grizu patlaması sonucu maden kazalarının yaşandığı dikkati çekmektedir.

Çok yakın zamanda meydana gelen Amasra’daki maden ocağı patlamasının yazılı basında sunumunu ele alan bir çalışma olmadığından literatüre katkı sağlamak amacıyla bu çalışma yapılmıştır.

Çalışmanın amacı Amasra’daki maden ocağındaki patlamanın Türkiye’deki yazılı basında nasıl sunulduğunu ortaya koymaktır. Böylesine ciddi bir problemin yazılı basında ele alış biçimleri konuya verilen önemin bir göstergesidir. Bu bağlamda düşünüldüğünde bile yazılı basının halkı aydınlatma görevini ne şekilde yerine getirdiği de açıkça ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini Türk yazılı basınında yer alan gazeteler, örneklemini ise Basın İlan Kurumu resmi internet sitesinde yer alan 3 farklı görüşe/yayın politikasına sahip Akşam, Birgün ve Cumhuriyet gazeteleri oluşturmaktadır. Amaçlı örneklem kapsamında bu 3 gazete seçilmiştir. Araştırma, bu 3 gazetenin 15 Ekim 2022-21 Ekim 2022 tarihleri arasında birinci sayfasında Amasra maden ocağı patlamasıyla ilgili haberlerin incelenmesi ile sınırlıdır. Araştırma kapsamında yalnızca bu üç gazetede bulunan verilerden istifade edilmiştir.

Araştırmada içerik analizi yöntemi ile söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Okuyucunun yorumuna, tutumlarına ve bilgisine karşı nesnel olmasının yanı sıra yapılan içerik analizi sonucunda ortaya çıkan anlamlarla çıkarım yoluna gidilir. Bu çıkarımlar sayesinde de bilgiye ulaşılır (Bilgin, 2014:1). Akşam, Birgün ve Cumhuriyet gazetelerinde yer alan haberler farklı boyutlarıyla ele alınmıştır. Birinci sayfa haberlerinin yüzde-frekans hesapları yapılmış, tablolar üzerinde gösterilmiş ve bu tablolar yorumlanarak çıkarımlara gidilmiştir. Ayrıca söylemler analiz edilmiştir.

Tablo 1: Türkiye’deki meydana gelen büyük maden kazaları ve nedenleri

Yer	Yıl	Neden	Ölü Sayısı
TTK/Armutçuk/Zonguldak	7.03.1983	Grizu Patlaması	103
TTK/Kozlu/Zonguldak	10.04.1983	Grizu Patlaması	10
Yeni Çelteç/Amasya	14.07.1983	Grizu Patlaması	5
TTK/Kozlu/Zonguldak	31.01.1987	Göçük	8
TTK/Amasra/Bartın	31.01.1990	Grizu Patlaması	5
Yeni Çelteç/Amasya	7.02.1990	Grizu Patlaması	68
TTK/Kozlu/Zonguldak	3.03.1992	Grizu Patlaması	263
Sorgun/Yozgat	26.03.1995	Grizu Patlaması	37
Aşkale/Erzurum	8.08.2003	Grizu Patlaması	8
Ermenek/Karaman	22.11.2003	Grizu Patlaması	10
Bayat/Çorum	9.08.2004	Grizu Patlaması	3
Küre/Kastamonu/Metal	8.09.2004	Ocak Yangını	19
Gediz/Kütahya	21.04.2005	Grizu Patlaması	18
Dursunbey/Balıkesir	2.06.2006	Grizu Patlaması	17
Mustafakemalpaşa/Bursa	10.11.2009	Grizu Patlaması	19
Dursunbey/Balıkesir	23.02.2010	Grizu Patlaması	13
TTK/Karadon/Zonguldak	17.05.2010	Grizu Patlaması	30
Elbistan/Kahramanmaraş/Linyit	6.02.2011	Şev Kayması	11
TTK/Kozlu/Zonguldak	8.01.2013	Ani Gaz Püskürmesi	8
Soma/Manisa	13.5.2014	Ocak Yangını	301
Ermenek/Karaman	28.10.2014	Su Baskını	18
Şirvan/Siirt	17.11.2016	Şev Kayması	16
Toplam			990

Kaynak: (Erol ve Ürünveren, 2021:197’den alınmıştır)

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Son yıllarda Türkiye’deki maden ocaklarında can kaybına bakıldığında gelişmiş ülkelerle mukayese edilemeyecek kadar yüksek can kaybının olduğu görülmektedir. Son 20 yılda Türkiye’de 1989 maden işçisi ölmüştür (URL-1). 14 Ekim 2022 günü Türkiye yakın tarihi açısından bir kara gün olarak hafızalarda yer aldı. O kara günün üzerinden haftalar geçti. O gözyaşı, hüznün ve acının üzerinden geçen her dakika yakınlarını kaybedenler için çok zordu. Ateş düştüğü yeri yakmıştı. 41 evlâdın eşleri, çocukları anneleri ve babaları için Amasra faciası unutulmadı, hep hatırlandı. Alın teriyle, güvenle, korkmadan ekmeğini kazanmak isteyen maden işçilerinin ihmaller zinciriyle mezara yollanmasının nedenleri ve niçinleri tartışılrsa da ölen canların yeri doldurulamamıştı. Maden yönetimindeki yapısal sorunlar, alınmayan önlemler ve sorumlular kamuoyunda tartışılmaya devam ediliyor.

Araştırma kapsamında ele alınan gazetelerin 15 Kasım 2022-21 Kasım 2022 tarihleri arasında yer alan birinci sayfa haberlerine aşağıda yer verilmiştir.

Akşam Gazetesi

Maden kazasının ertesi günü olan 15 Ekim 2022 tarihli **Akşam Gazetesi**’nin ana sayfasına bakıldığında şu manşetlerin olduğu görülmektedir:

Madende yüreğimiz yandı. Amasra maden ocağındaki grizu patlamasında 22 işçi öldü, 8’i ağır 17 işçi yaralandı. Mahsur kalan işçiler için devlet seferber oldu.

Erdoğan Amasra’ya gidiyor. Başkan Erdoğan bugünkü Diyarbakır programını iptal etti. Erdoğan, Amasra’ya giderek incelemelerde bulunacak.

16 Ekim 2022

Acıda tek yürek / Bartın’daki kömür madeninde önceki akşam meydana gelen grizu patlamasıyla yüreğimiz yandı. 11’i yaralı 69 işçi kurtarıldı. Türkiye, yüzlerce metre derinlikte şehit olan 41 madenciye ağladı.

İhmal varsa hesabını sorarız / Başkan Erdoğan, “Hadise her boyutuyla soruşturulacak. En ufak ihmal karşılıksız kalmayacak. Şehitlerimizin emanetlerine sahip çıkmak boynumuzun borcu” dedi.

Bir hafta önce baba olmuştu / Faciada hayatını kaybeden 28 yaşındaki Aziz Köse, bir hafta önce baba olmuştu. Köse, oğluyla fotoğrafını “Canım oğlum, ailene hoş geldin” notuyla paylaşmıştı.

Arkadaşının yerine mesaideydi / 2 evlat geride bırakan Mehmet Kara’nın facianın olduğu gün izinli olduğu, ancak arkadaşının yerine işe çağrıldığı belirlendi.

Gözyaşları arkadaşlara / Kurtarılan işçiler aşağıdaki arkadaşları için madene geri dönmek istedi. Vardiyası biten madenciler de patlama sonrası ocağa geldi.

Kurallara sıkı sıkıya uyuluyor / Türkiye Taşkömürü Kurumu “madende yüksek miktarda metan gazı olduğu” yönündeki iddiaların gerçeği yansıtmadığını bildirdi. Açıklamada “Tüm müesseselerimizde iş sağlığı ve güvenliği kurallarına sıkı riayet edilerek üretim yapılmaktadır” denildi.

17 Ekim 2022

Bu benim babam / Şehit madenciler yürek yakan görüntülerle son yolculuklarına uğurlandı. Geride gözü yaşlı aileleri ve hüznü hikâyeleri kaldı.

Çok şey değişti ama yetmedi / Soma sonrası yasal düzenlemeler yapıldı, yönergeler değiştirildi, teknolojik imkânlar artırıldı. Baretlerdeki çip sayesinde işçilerin durumu anında tespit edildi, çalışmalarda zaman kaybedilmedi.

Başkan’dan yaralı madencilere ziyaret / Erdoğan, ambulans uçakla İstanbul Çam ve Sakura Hastanesi’ne sevk edilerek yanık ünitesinde tedavi edilen işçileri ziyaret etti.

İhmali olana hukuk gerekeni yapacak / Bakan Bozdağ “5 başsavcımız tahkikatı sürdürüyor. İhmali, kusuru olan cezasını çekecek” dedi. Bozdağ, bir işçinin mezarının başında Kur’an okudu.

18 Ekim 2022

Çizmeli bekleyişte mutlu son / Eşinin çizmesiyle hastane önünde bekleyen Ceren Sümertaş o anları anlattı.

Bu fotoğraftan bir tek ben kaldım / Bartın’daki maden faciası sırasında yıllık izinde olan Gürkan Yıldırım 8 arkadaşıyla çektiği fotoğrafı paylaştı: “Acımız çok büyük. Resimden bir ben kaldım”

Amirlerin ifadesi alınıyor / Savcı ve müfettiş sayısı 6’ya yükseltildi, tüm teknik cihazlara el konuldu. Yetkililerin ifadelerine başvuruluyor.

Ak Parti’den araştırma önergesi / Ak Parti Grup Başkanvekili Turan, TBMM’ye madencilik sorunlarını araştırmak için komisyon kurulması önerisinde bulunacaklarını söyledi. “Tüm partilerimiz bu konuda hassas” dedi.

19 Ekim 2022

Madenci ailesine destek kalıcı olacak / Erdoğan talimatı verdi.

Adı Selçuk olsun / Maden şehidi Selçuk Ayvaz’ın önümüzdeki hafta doğacak üçüncü çocuğuna ismini Başkan Erdoğan verdi. Erdoğan, taziye ziyaretinde Ayvaz’ın hamile eşi Elif’e “Adı Selçuk olsun” dedi.

20 Ekim 2022

Ayakkabılarında teselli arıyor / Bartın'daki maden faciasında şehit düşen Suat Demirkıran'ın 72 yaşındaki annesi Minire Demirkıran, "Buna can nasıl dayanır" deyip, evladının ayakkabılarına sarılarak acısını dindirmeye çalışıyor.

Gözünün yaşına bakmayız / (Bartın'daki) Patlamanın nedenini, çalışmalar bitince öğreneceğiz. Bu olayda ihmali olan kimsenin gözünün yaşına bakmayacağız.

21 Ekim 2022

Yok

Maden kazasından sonraki Akşam Gazetesi'nin bir haftalık ana sayfasına bakıldığında kazadan sonraki ilk gün 2 haber, ikinci gün 6 haber üçüncü gün 4 haber, dördüncü gün 4 haber, beşinci

Gün 2 haber, altıncı gün 2 haber çıktığı, yedinci gün ise hiç haber çıkmadığı görülmektedir.

Birgün Gazetesi

15 Ekim 2022

Madende patlama

16 Ekim 2022

Bartın'daki faciada 41 işçi hayatını kaybetti / Son 20 yılda maden facialarında 1989 kişi öldü / Kader değil katliam / Amasra'daki maden katliamında 41 işçi yaşamını yitirdi. Çoğu 20'lerinin başındaydı / Erdoğan ise yaşananları 'kader'e bağladı. Oysa raporlar facianın göz göre göre geldiğini gösterdi

Faillerini tanıyoruz

Amasra'daki faciaya yönelik üç olasılık

Madende sığınma odası açılması zorunlu değil

İhmale yanıt veremedi

Yirmi yıldır neredeler

Sorumlular yargılansın

17 Ekim 2022

Ucuz önlemler ülkesi / Ülkenin madencilikteki ölüm ortalaması, dünyanın çok üstünde. Almanya ve Norveç'te 100 binde 2-3 aralığındaki 'kaza' oranı, Türkiye'de 37-52 arasında / İş cinayetleri kader değil. Kaderse neden sadece ülkemizde işçilerin bahtı kara? Kader neden Norveç'te Almanya'da farklı işliyor? Bilimin planına kulak verin / Kadere bak

Bu acıya nasıl dayanırız? / 41 canın hesabı sorulacak

Madene giriş yasaklanmalı

18 Ekim 2022

İşçi göçükte para kasada / TTK, madencilik iyileştirme projesi için ayırdığı 25,2 milyon liranın sadece yüzde 2'sini harcadı. İş güvenliği ve eğitim projesi için hiçbir adım atılmadı

Patlama nedeni dinamit mi?

19 Ekim 2022

Bu kafa ancak ölüm getirir / Her şeyin sorumlusu "Bunlar normal" derken ortalığı ayağa kaldırması gereken sendikalar ise sus pus. Muhalefet de iktidarın ağzını kullanıyor.

Müfettişin denetime gelemeyişi ocak var

20 Ekim 2022

Yazgı, kader yok hesabı verilecek / İktidar maden katliamının üstünü örtme peşinde. "Şahsım" suçu bu kez metan gazına attı.

21 Ekim 2022

Bu reva görülmüş! / Bartın'daki madende kurulan iş sağlığı odası ihmalin fotoğrafını ortaya koydu.

Maden kazasından sonraki Birgün Gazetesi'nin bir haftalık ana sayfasına bakıldığında kazadan sonraki ilk gün 1 haber, ikinci gün 7 haber üçüncü gün 3 haber, dördüncü gün 2 haber, beşinci

Gün 2 haber, altıncı gün 1 haber, yedinci gün ise 1 haber çıktığı görülmektedir. Birgün gazetesinde olaydan sonraki günün ertesinde (16 Ekim 2022) çıkan gazetenin ana sayfasının tamamı (yüzde 100'ü) maden faciasına ilişkin 7 ayrı haberden oluşmaktadır. Olay sonrası gün olan 15 Ekim 2022 yerine, ertesi gün yani 16 Ekim 2022 tarihinde faciaya ilişkin detaylı haberlerin yer alması Birgün Gazetesi'nin içerik, sermaye yapısı, çalışan sayısı ve tiraj açısından Sabah, Hürriyet, Milliyet, Sözcü, Posta gibi büyük çaplı bir gazete olmamasından kaynaklı olabilir. Zira çalışan sayısı ve teknik olanaklar gerçekleşen büyük bir olaya ilişkin haberi hemen ertesi güne yetiştirecek bir altyapıya sahip iken ulusal çapta yayın yapsa da tirajı ve teknik olanakları nispeten yetersiz olan Birgün Gazetesi'de faciaya ilişkin detaylı analizlerin ve haberlerin ertesi güne yetişmediğini bir sonraki güne sarktığını göstermiştir.

Cumhuriyet Gazetesi**15 Ekim 2022**

Bakan'ın ziyaret edip, 'Kıllarına zarar gelmesin' dediği maden ocağı patladı / Canımız yandı

16 Ekim 2022

Ekmeğini kömürden çıkararak 41 madenci iş cinayetine kurban gitti / Hayat pahalı can ucuz

Bunun adı kaza değil cinayettir

Hesabını sormak boynumun borcu

Öyküleri yürek burktu: Bir haftalık babaydı

Başkan facia müdürü

Sayıştay'ın grizu uyarısını iktidar görmezden geldi

Eğitimciler haykırdı: Bu ölümler fitratta yok

17 Ekim 2022

Ne Soma'dan ders alındı ne de hesabı soruldu, 41 can göz göre göre gitti / Facia böyle geldi

Ölümde en yüksek ülkelerdeniz / 'Kader planı' değil katliam

Bartın'da sessizlik

AKP'liler düğüne gitti

18 Ekim 2022

Bakanlığın hazırladığı rapor dikkate alınmadı, ölüm bile bile geldi / Nefessiz bıraktılar

Madenciler ölmesin diyene gözaltı

Delil karartma şüphesi

CHP heyeti Bartın'da: Sorumlusu Saray

Günler önce vali ve müftü madeni incelemiş

19 Ekim 2022

41 işçinin yaşamını yitirdiği maden faciasındaki 'karanlık noktalar' / Ölüme götüren 6 dakika kayıp

20 Ekim 2022

TTK, ölen 41 işçinin çıkardığı kömür için teklif aldı / Madenci öldü yaşasın ihale!

Kozlu yargılaması sil baştan yapılacak

Akşener'den tepki / 'Buna kader diyemezsin'

21 Ekim 2022

TMMOB'nin madencilik raporu alınmayan önlemlere dikkat çekti / 41 can ihmalden gitti

Kömür karaydı, şimdi toprak da kara

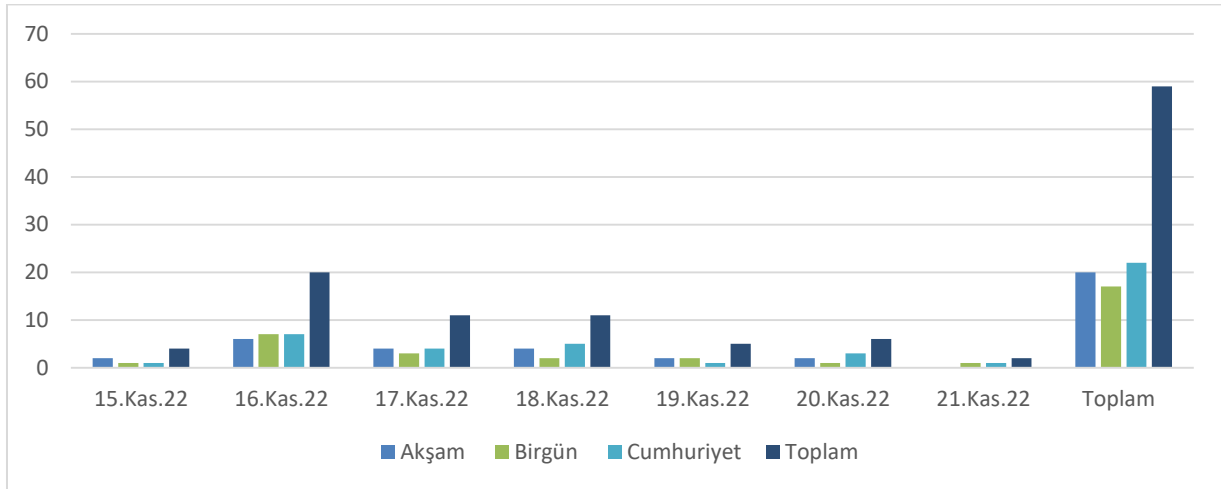
Maden kazasından sonraki Cumhuriyet Gazetesi'nin bir haftalık ana sayfalarına bakıldığında kazadan sonraki ilk gün 1 haber, ikinci gün 7 haber, üçüncü gün 4 haber, dördüncü gün 5 haber, beşinci gün 1 haber, altıncı gün 3 haber, yedinci gün ise 1 haber çıktığı görülmektedir. Haberlere bakıldığında Cumhuriyet Gazetesi'nin hükümet karşıtı ve muhalefeti destekleyen bir yayın politikası izlediği görülmektedir. Örneğin 'Akşener'den tepki' başlığı sağ görüşlü bir muhalefet partisinin genel başkanı olan Meral Akşener'in tepkisinin gazetenin ana sayfasından verilip öne çıkarılmasına bir örnektir. Ana muhalefet lideri Kemal Kılıçdaroğlu'nun 'Hesabını sormak boynumun borcu', 'CHP heyeti Bartın'da: Sorumlusu Saray' ve 'AKP'liler düğüne gitti' başlıkları da açık bir şekilde hükümet karşıtı ve muhalefet yanlısı söylemler içeren haber başlıklarına örnektir.

Araştırma kapsamında seçilen üç gazetenin birinci sayfalarında maden faciası ile ilgili yapılmış haberlerin dağılımı Tablo 2'de gösterilmiştir. 15 Kasım 2022-21 Kasım 2022 tarihlerinde toplamda 59 adet haber yer alırken, bu süre zarfında en fazla haber % 37.2'lik (22) oranda Cumhuriyet gazetesinde verilmiştir. Gün bazında değerlendirme yapıldığında ise en fazla haberin 16 Kasım 2022 tarihinde 20 adet verildiği görülmektedir. En az haber ise 21 Kasım 2022 tarihinde yer aldığı dikkati çekmektedir. Şekil 1 incelendiğinde ise, 16 Kasım 2022 tarihinden itibaren ilerleyen süre zarfında, haber sayılarında gün geçtikçe azalma olduğu da göze çarpmaktadır.

Tablo 2: Akşam, Birgün ve Cumhuriyet Gazetelerinde Haber Dağılımı (15 Kasım 2022-21 Kasım 2022)

Gazeteler	Akşam		Birgün		Cumhuriyet		Toplam	
Tarih	frekans	%	frekans	%	frekans	%	frekans	%
15 Kasım 2022	2	50.0	1	25.0	1	25.0	4	100.0
16 Kasım 2022	6	30.0	7	35.0	7	35.0	20	100.0
17 Kasım 2022	4	36.4	3	27.3	4	36.4	11	100.0
18 Kasım 2022	4	36.4	2	18.2	5	45.5	11	100.0
19 Kasım 2022	2	40.0	2	40.0	1	20.0	5	100.0
20 Kasım 2022	2	33.3	1	16.7	3	50.0	6	100.0
21 Kasım 2022	0	0.0	1	50.0	1	50.0	2	100.0
Toplam	20	33.9	17	28.8	22	37.2	59	100.0

Şekil 1: Akşam, Birgün ve Cumhuriyet Gazetelerinde Haber Dağılımı (15 Kasım 2022-21 Kasım 2022)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada siyasi görüşleri ve yayın politikaları farklı Türkiye’de yayınlanan 3 ayrı gazetenin 14 Ekim 2022 tarihinde Bartın’ın Amasra ilçesinde meydana gelen maden kazasına ilişkin haber söylemleri incelenmiştir. Çalışmada, olayın meydana geldiği tarihten sonraki bir haftalık süreçte gazetelerin ana sayfalarındaki haberler ele alınmıştır. Gazetelerin haber başlıklarındaki sözcük seçimleri, haberi ele alış biçimleri, haber içeriğindeki farklılıklar ve haberi sunuş veya öne çıkartış biçimleri değerlendirilmiştir. Haberi ele alışlarında üç farklı gazetenin ideolojilerine ve hükümete olan bakış açılarına ve yayın politikalarına göre haber başlıkları oluşturdukları görülmektedir. Akşam gazetesinin hükümet yanlısı haber söylemi ürettiği, Cumhuriyet ve Birgün gazetelerinin ise tam tersi yönde hareket ettikleri anlaşılmaktadır. Ancak Birgün’ün haberi veriş biçimi ve haberleri ana sayfaya taşıyışı Cumhuriyet Gazetesi’nden farklı olarak hükümete karşı daha sert bir söylem ve aynı zamanda muhalefeti de eleştiren bir biçimde iken, Cumhuriyet Gazetesi ise muhalefeti destekleyen ve haberlerinde öne çıkaran bir yayın politikası izlemiştir. Birgün Gazetesi’nde yer alan ‘Muhalefet de iktidarın ağzını kullanıyor’ başlığı bu durumu ispatlayan bir söylemdir. Her üç gazetenin de önem verdiği ve altını çizdiği noktalar haber başlıklarında ve içeriklerinde farklıdır. İşçi sınıfına Cumhuriyet Gazetesi’nden farklı bir bakış açısıyla daha ‘sol’ bir yayın politikasıyla yer veren Birgün Gazetesi ideolojik temsil bakımından da hem Akşam Gazetesi’nden hem de Cumhuriyet Gazetesi’nden ayrılmaktadır.

“Türkiye’de kömür madenlerinde meydana gelen kazalar; can kaybı, yaralanma ve ekonomik kayıplar yönüyle Dünya ile kıyaslandığında, Türkiye de bu kayıpların daha ziyade sistemsel zayıflıklar ve boşluklar nedeniyle yaşandığı dikkat çekmektedir” (Derin vd., 2017:51).

Madenin işletilmesi, üretilmesi, dağıtılması ve güvenliğinden sorumlu kişilerin yetkilerinin birleştirilmeyip dağıtılması, patlama, yangın ve havalandırma gibi farklı departmanlar için sorumlu çalışanların artırılması ve alanında uzman kişilerden oluşan profesyonel ekiplerin istihdam edilmesi maden şirketi için zorunlu olmalıdır. Daha fazla kâr hırsıyla şirketlerin

sorumluktan kaçmasını önleyecek yasal düzenlemeler yapılmalı, gelişmiş ülkelerdeki maden üreticileri için zorunlu olan şartlar Türkiye’deki şirketlere de uygulanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Bak, Gökhan & Bak, Alparslan (2019). Okuyucuların Yerel Gazetelerde Kullanılan Slogan Ve Logolara Bakış Açısı: Çorlu Yerel Gazeteleri Örneği, *International Journal Of Social And Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 6 (34), 877-885.
- Bilgin, Nuri (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi: Teknikler ve Örnek Çalışmalar*, 3. bs., Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Bilim, Niyazi& Dünder, Sertaç& Bilim, Atiye (2018). Ülkemizdeki Maden Sektöründe Meydana Gelen İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Analizi, *BEÜ Fen Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 423-432.
- Bilişli, Yasemin (2016). Ermenek Maden Kazası’nın Yazılı Basında Yansımaları, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (23) , 91-104.
- Derin, Leyla& Varol, Nehir& Uymaz, Sadi (2017). Türkiye’deki Kömür Madeni Kazalarına İlişkin Değerlendirme, *Dirençlilik Dergisi*, 1 (1), 47-53.
- Erol, İlknur & Ürünveren, Abdulkadir (2021). Yeraltı Kömür Madenlerinde Meydana Gelen Büyük Maden Kazaları, *Karaelmas Journal of Occupational Health and Safety*, 5 (3), 193-207.
- Eşidir, Osman Vedüd (2018). *Türk Basın Sektörünün Finansmanında Basın İlan Kurumu’nun Yeri ve Önemi*, Gökhan Bak (Ed.), İKSAD Yayınevi, (Çevrimiçi) https://docs.wixstatic.com/ugd/614b1f_d62c25e3028e44448cb19644f8b7fe27.pdf
- Oflamaz, Buse (2017). Yazılı Basında Maden Kazalarının Sunumu (1949-2016). *Yüksek Lisans Tezi*, Yaşar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- URL-1 : <https://haber.sol.org.tr/haber/akpli-yillarda-en-az-1989-maden-iscisi-yasamini-yitirdi-351789>, Erişim Tarihi: 11.11.2022
- Yaşar, Serdar& İnal, Serkan& Yaşar, Ömür& Kaya, Serkan (2015). Geçmişten Günümüze Büyük Maden Kazaları, *Madencilik Dergisi*, 54 (2), 33-43.
- Yıldırım, Serdar (2019). Soma Maden Kazasının Kriz Haberciliği Bağlamında İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.